

Alternativ behandling bakgrunn

- ▶ Alternativ behandling, alternativ medisin, er en samlebetegnelse på behandlingsformer som i hovedsak eksisterer og benyttes utenfor evidensbasert medisin («skolemedisin»).
- ▶ Felles for alternative behandlingsformer er at de i stor grad baserer seg på teorier om helse som det ikke finnes robust, vitenskapelig dokumentasjon på, som kan påvise effekt av typiske alternative behandlingsformer.
- ▶ (dette er ikke lenger riktig. Det finnes f.eks. betydelig forskning på hypnose pr. i dag)

Alt. behandling bakgrunn II

- ▶ De som velger alternativ behandling, forholder seg dermed mer eller mindre aktivt til andre forklaringsmodeller enn de man finner innen evidensbasert medisin. Brukerne av alternativ behandling begrunner ofte valget av behandlingsform med en subjektiv opplevelse av behandlingens positive effekter.
- ▶ Noen utøvere og brukere er også kritiske til moderne naturvitenskap, som de mener er ensidig opptatt av den fysiske siden ved mennesket.
- ▶ Hvert fjerde sykehus i Norge tilbyr alternativ behandling, viser en undersøkelse gjort ved NAFKAM i Tromsø.

(Nasjonalt forskningscenter innen komplementær og alternativ medisin)

Ulike begreper I

- ▶ Begrepene komplementær medisin, tradisjonell medisin, helhetsmedisin, holistisk medisin, naturmedisin, erfaringsmedisin og uortodoks medisin, er også brukt. I internasjonal litteratur brukes betegnelsen «*complementary and alternative medicine*» (CAM) som et samlebegrep.
- ▶ **Alternativ medisin/behandling.** Bruk av en terapiform satt opp som kontrast til evidensbasert medisin.
- ▶ **Komplementær medisin/behandling.** Bruk av en terapiform i tillegg til kunnskapsbasert medisin. En og samme terapiform kan med andre ord brukes både alternativt og komplementært.

Ulike begreper II

- ▶ De mange forskjellige benevnelsene gjenspeiler den store variasjonen i metoder, og det kan være store forskjeller mellom behandling som tilbys innenfor en gitt behandlingsform, og likheter mellom behandlingsformer som har ulike navn.

Ulike begreper III

- ▶ Autorisert helsepersonell: personer som har gjennomgått lov- eller forskriftsbestemt helsefaglig utdanning
- ▶ Eksempler:
  - Leger *
  - Psykologer
  - Tannleger
  - Jordmødre *
  - Fysioterapeuter *
  - Sykepleiere
  - Hjelpepleiere
  - Ergoterapeuter

* må i tillegg har gjennomført turnustjeneste

Ulike terapiformer I

▶ Energihealing

- Reiki
- Qi Gong *
- Healing Touch
- Pranic Healing
- EFT (Emotional Freedom Techniques)
- TFT (Tankefelt terapi)

* en kinesisk praksis som kombinerer rolige bevegelser, pust og mental fokus for å styrke kroppens energi (qi), fremme helse og skape indre ro.

Ulike terapiformer II

- ▶ **Psykologisk og følelsesmessig terapi**
  - Hypnoterapi
  - Kognitiv atferdsterapi (CBT)
  - Gestaltterapi
  - Tapping (EFT)
  - NLP (Neuro-lingvistisk programmering)
  - Mindfulness og meditasjon
  - EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing)

Ulike terapiformer III

- ▶ **Fysiske terapiformer**
  - **Kiropraktikk**
  - **Akupunktur**
  - **Massasje (det finnes en rekke ulike former)**
  - **Osteopati**
  - **Refleksologi**

Ulike terapiformer V

- ▶ **Kroppsorienterte terapier**
  - Fysioterapi
  - Kraniosakralterapi
  - Tai Chi *
  - Plantebaserte og urtebaserte terapier
  - Refleksologi

* en kinesisk bevegelsesform med langsomme, flytende bevegelser kombinert med pust og oppmerksomhet, som fremmer balanse, styrke, avspenning og indre ro.

Ulike terapiformer VI

- ▶ **Meditative og spirituelle terapier**
  - Transcendental meditasjon
  - Mindfulness
  - Shamanisme
  - Kundalini yoga
  - Chakra healing

Ulike terapiformer VII

- ▶ **Dietter**
  - Fytoterapi (plantebasert)
  - Raw food dietter
  - Ketogen diett (lavkarbo)
  - Faste og detox
  - Middelhavskosthold
  - Funksjonell ernæring
  - Atkins–diett

Ulike terapiformer VIII

- ▶ **Livsstils- og velværetetapier**
  - Livscoaching
  - Holistisk helse
  - Ayurveda *
  - NLP (Nevro-lingvistisk programmering)

* tradisjonelt indisk helsesystem som fokuserer på balanse mellom kropp, sinn og livsstil, og bruker kosthold, urter, rutiner og behandlinger for å fremme helse og forebygge sykdom.

Ulike terapiformer IX

- ▶ **Andre behandlingsmetoder**
  - **Aromaterapi**
  - **Bioresonansbehandling**
  - **Kinesiologi**
  - **Solfeggio (spesifikke lydfrekvenser / toner)**

Lov om alternativ behandling av sykdom mv.

▶ Formål

- Loven skal bidra til sikkerhet for pasienter som søker eller mottar alternativ behandling og skal regulere adgangen til å utøve alternativ behandling.

▶ Virkeområde

- Loven gjelder for de som utøver alternativ behandling og som ikke er helsepersonell. Når helsepersonell utøver alternativ behandling så gjelder helsepersonel-
loven og helsetjenestelovgivningen.

Definisjon I

- ▶ Alternativ behandling er i følge loven helserelatert behandling som utøves utenfor helse- og omsorgstjenesten, og som ikke utøves av autorisert helsepersonell. I tillegg omfattes behandling som utøves i helse- og omsorgstjenesten eller av autorisert helsepersonell, når det brukes metoder som i all vesentlighet anvendes utenfor helse- og omsorgstjenesten.
- ▶ Det vil si at når det brukes metoder av helsetjenesten eller autorisert helsepersonell som i all vesentlighet anvendes av andre, omfattes dette likevel av begrepet alternativ behandling. Om for eksempel akupunktur utføres av helsepersonell eller i helsetjenesten, er det å anse som alternativ behandling.

Definisjon II

- ▶ Skillet mellom alternativ behandling og konvensjonell behandling har betydning fordi alternativ behandling reguleres etter Lov om alternativ behandling av sykdom mv., mens konvensjonell behandling styres etter helsepersonelloven og helsetjenestelovgivningen.
- ▶ Når alternativ behandling utøves i helsetjenesten og/eller av autorisert helsepersonell, gjelder imidlertid også helsepersonelloven.

Frivillig registerordning

- ▶ Alternativ behandlingsloven fastslår at departementet gir forskrift om en frivillig registerordning (Alternativregisteret i Brønnøysund).
- ▶ Formålet med ordningen er i følge forskriften å ivareta pasientenes sikkerhet og forbrukerrettigheter og sørge for seriøsitet blant utøvere.

Taushetsplikt

- ▶ Taushetspliktreglene i helsepersonelloven gjelder for alle som utøver alternativ behandling, også for de som ikke er helsepersonell. Dette fastslås i alternativ behandlingslovens §4.

Behandling som kun skal utøves av helsepersonell

- ▶ Enkelte behandlingsformer skal som hovedregel kun utføres av helsepersonell.
- ▶ Det gjelder medisinske inngrep eller behandling som kan medføre alvorlig helserisiko for pasienter (§ 5), behandling av allmenfarlig smittsom sykdom (§6) og andre alvorlige sykdommer og lidelser (§ 7).

§6 Behandling av allmennfarlige smittsomme sykdommer

- ▶ Alternativ behandling for å lindre eller dempe symptomer av sykdommen eller bivirkninger av behandlingen kan likevel gjøres av andre enn helsepersonell når det gjelder allmennfarlig smittsom sykdom og andre alvorlige sykdommer og lidelser.
- ▶ Det samme gjelder behandling som har som formål å styrke kroppens immunforsvar eller evne til å helbrede seg selv.

§ 7 Behandling av alvorlige sykdommer og lidelser

- ▶ Behandling av andre alvorlige sykdommer og lidelser enn dem som omfattes av § 6, skal heller ikke utøves av andre enn helsepersonell.
- ▶ Andre enn helsepersonell kan likevel utøve behandling som utelukkende har til hensikt å lindre eller **dempe symptomer på, eller følger av sykdommen eller lidelsen eller bivirkninger** av gitt behandling, eller som har som formål å **styrke kroppens immunforsvar eller evne til selvhelbredelse.**
- ▶ Bestemmelsen i første ledd (øverst) gjelder ikke dersom behandlingen skjer i samarbeid eller samforståelse med pasientens lege, og pasienten har samtykkekompetanse (evnen til å forstå innholdet i en behandling).

Utdanning

- ▶ Utøvere innenfor alternativ behandling / medisin har forskjellig bakgrunn. Noen har en helsefaglig utdanning som de bygger videre på. Det gjelder for eksempel leger, sykepleiere og fysioterapeuter. Andre utøvere mangler helsefaglig bakgrunn.
- ▶ Skoletilbudene varierer fra kvelds- og ukeskurs til utdanninger som strekker seg fra noen måneder til 3 – 5 år. Ofte vil den enkelte utdanning kvalifisere for medlemskap i et (eller flere) forbund.
- ▶ Yrkestitlene innen dette feltet er ikke beskyttet. Det vil si at hvem som helst kan f.eks. kalle seg *homøopat*. Derfor oppgir mange utøvere i tillegg til sin tittel hvilket forbund de tilhører, eller hvor de er utdannet. Dere kan bruke tittelen:
Registrert Hypnoterapeut MNLH (forutsatt medlemskap i NLH)

Andre bestemmelser

- ▶ Loven om alternativ behandling av sykdom mv. har også bestemmelser om bruk av titler og markedsføring i § 8, samt regler om straff i § 9 for fortsettelig eller grovt uaktsom overtredelse av loven.

Pasientjournal

- ▶ Journalføring er viktig. Skulle det oppstå en tvist, vil pasientjournalen være terapeutens bevisføring. Man bør derfor få klientens samtykke til å oppbevare journalen. Noter dette som del av notatføringen. Begrunnelse kan være at dette (oppbevaring) er hensiktsmessig i tilfelle klienten kommer tilbake for videre behandling.
- ▶ Journalføring kan også være relevant i forhold hvor forsikring blir aktuelt.

Kreftsyke velger også kompl. / alternativ behandling I

- ▶ Hovedfokuset i det offentlige helsevesenet er behandling ved hjelp av cellegift, operasjon og strålebehandling. Denne delen av behandlingen oppleves av mange pasienter som effektiv.
- ▶ Men en person som får en så alvorlig beskjed som en kreftdiagnose er, vil i tillegg ofte få sjokk, bli engstelig og kjenne på sorg over at livet tok en ny og uønsket vending. Deretter følger gjerne bekymringer og usikkerhet, fysiske plager, mangel på matlyst og et nedsatt sosialt liv.

Kreftsyke velger også kompl. / alternativ behandling II

- ▶ Slike tilleggsbelastninger er det ikke enkelt å mestre, og bekymringer omkring egen situasjon kan føre til et svekket immunforsvar. Mange føler seg overlatt til seg selv. Her kan alternative utøvere gjøre en betydelig jobb, f.eks. ved styrking av immunforsvar.
- ▶ Derfor velger rundt halvparten av kreftpasientene å bruke komplementær behandling. Dette gjør de på eget initiativ, betalt av egen lomme. Folk flest er klar over at alternative behandlere ikke kan love helbredelse av selve kreftsykdommen, og de velger alternativ behandling i tillegg til konvensjonell behandling for å klare seg bedre gjennom en vanskelig tid.

WHO mener komplementære tilbud til skolemedisinen er en menneskerett

- ▶ Tradisjonell og komplementær behandling er fremdeles undervurdert i områder av helsevesenet, til tross for at bruken er utbredt i mange land og øker raskt i andre. WHO vil at flere skal få mulighet til rettferdig tilgang, med refusjonsordning og et bedre samarbeid med det etablerte helsevesenet.

Ny strategi for helsetilbud (WHO)

- ▶ Flere steder er alternative behandlingsmetoder selve bærebjelken i helsetilbudet, eller det fungerer som et supplement til konvensjonell medisin. WHO slår et slag for et bedre tilgjengelig og integrert helsetilbud blant de 129 deltagende medlemslandene.
- ▶ Både pasienter og helsearbeidere krever en fornyelse av helsetilbudet med større fokus på å ivareta den enkelte pasient. Dette inkluderer utvidet tilgang til alternative behandlingsmetoder, hevder WHO.